

Historian opetussuunnitelma

Suomenkieliset luokat 5 – 9

Deutsche Schule Helsinki
Malminkatu 14
00100 Helsinki

1. elokuuta 2016
päivitetty elokuussa 2023

Historia B-linja, vuosiluokat 5–6

Oppiaineen tehtävä

Historian opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden historiatietoisuutta ja kulttuurien tuntemusta sekä kannustaa heitä omaksumaan vastuullisen kansalaisuuden periaatteet. Menneisyyttä koskevan tiedon avulla oppilaita ohjataan ymmärtämään nykyisyyteen johtanutta kehitystä, henkisen ja aineellisen työn arvoa sekä pohtimaan tulevaisuuden valintoja. Oppilaita ohjataan näkemään yksilön merkitys historiallisena toimijana sekä oivaltamaan toiminnan taustalla esiintyviä tekijöitä ja ihmisten motiiveja. Tarkoituksena on tukea oppilaiden identiteetin rakentumista sekä edistää heidän kasvuaan aktiivisiksi ja erilaisuutta ymmärtäviksi yhteiskunnan jäseniksi.

Helsingin saksalaisella koululla on pitkä nk. kohtaamispedagogiikan perinne, jossa perehdytään saksan ja suomen kieleen sekä molempien maiden kulttuuriin. Historian opetussuunnitelmassa painotetaan niitä menneisyyden tapahtumia, joissa saksalainen ja suomalainen kulttuurialue ovat olleet kosketuksissa toistensa kanssa. Suomen historian opiskelussa korostetaan Suomen ymmärtämistä osana Euroopan historian kokonaisuutta. Tämä suomalais-saksalaisen kulttuuri-identiteetin rakentaminen ja vahvistaminen on koko peruskoulun historianopetuksen läpäisevä tavoite.

Historianopetuksessa oppilaat paneutuvat erilaisten toimijoiden tuottaman tiedon kriittiseen käsittelyyn ja historiallisen lähdeaineiston ulottuvuuksiin. Opetuksessa syvennyttään lisäksi historiantutkimuksen lähtökohtaan, jonka mukaan menneestä pyritään muodostamaan mahdollisimman luotettava kuva saatavilla olevan todistusaineiston perusteella. Opetuksen tavoitteena on kehittää historian tekstitaitoja: taitoa lukea ja analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä sekä tehdä päteviä tulkintoja niiden tarkoituksesta ja merkityksestä.

Lähteiden tunnistaminen ja tulkitseminen on lähtökohtainen osa koko historian opetusta, ja koulussamme tätä tavoitetta korostetaan erityisesti. Oppilaiden kielitaidon karttuessa voidaan opetuksessa tutkia myös esimerkiksi saksankielisiä historian lähteitä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään historiatiedon tulkinnallisuutta ja moniperspektiivisyyttä sekä selittämään historiallisessa kehityksessä ilmenevää muutosta ja jatkuvuutta. Historianopetus auttaa oppilaita tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja, arvojännitteitä ja niissä tapahtuneita muutoksia eri aikoina.

Historia on oppiaine, jossa yksilöiden ja yhteisöjen eettisten ratkaisujen pohtiminen on luontevaa. Historian oppiaineessa pyritään tekemään tässäkin suhteessa ainerajat ylittävää yhteistyötä esimerkiksi elämänkatsomustiedon, uskonnon ja äidinkielen aineryhmien kanssa.

Vuosiluokilla 5–6 historian opetuksen tehtävänä on perehdyttää oppilaat historiallisen tiedon luonteeseen, tiedon hankkimiseen sekä peruskäsitteisiin. Pyrkimyksenä on herättää oppilaiden kiinnostus mennyttä aikaa, ihmisen toimintaa, sen merkitystä ja ymmärtämistä kohtaan. Perusteissa määriteltyjen sisältöjen opetuksessa korostetaan toiminnallisia ja elämyksellisiä työtapoja.

Historian opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 5–6

Opetushallitus määrittelee historian opetukselle seuraavat tavoitteet (T1–T11). Niiden lisäksi Helsingin saksalaisella koululla on omia oppiaineeseen liittyviä tavoitteita, jotka löytyvät tästä opetussuunnitelmasta.

Merkitys, arvot ja asenteet

T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena. Tiedon hankkiminen menneisyydestä.

T2 johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinnallisuuden.

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

T4 auttaa oppilasta hahmottamaan erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä.

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja.

T6 johdattaa oppilasta hahmottamaan erilaisia syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille.

T7 auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa sekä ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille.

T8 harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan jatkuvuuksia historiassa.

Historiallisen tiedon käyttäminen

T9 ohjata oppilasta esittämään muutoksille syitä

T10 ohjata oppilasta selittämään, miten tulkinnat saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä.

T11 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toimintaa.

Historian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 5–6

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista. Historian opiskelu on hyvä aloittaa perehtymällä historian tiedon luonteeseen oppilaan suvun tai lähiyhteisön menneisyyden avulla. Keskeisissä sisältöalueissa kiinnitetään huomio oman perheen, paikkakunnan ja lähialueen historiaan soveltuissa kohdissa. Sisältöalueet voidaan käsitellä joko kronologisesti tai temaattisesti.

S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty: Perehdytään ihmisen elämiseen pienissä populaatioissa ja metsästyskulttuuriin sekä maanviljelykulttuurin murrokseen ja sivilisaation syntyyn.

S2 Vanha aika ja antiikin perintö: Paneudutaan demokratian orastukseen Kreikassa ja roomalaiseen yhteiskuntaan. Aikakautta tarkastellaan lisäksi Pohjolan asuttamisen näkökulmasta.

S3 Keskiaika: Perehdytään keskiaikaiseen maailmankuvaan sekä idän ja lännen kulttuurisiin yhtäläisyyksiin ja eroavaisuuksiin ja niiden vaikutuksiin eri ihmisryhmille. Käsitellään Suomen siirtyminen historialliseen aikaan ja Ruotsin yhteyteen.

S4 Uuden ajan murrosvaihe: Tutustutaan tieteessä, taiteessa ja ihmisten uskomuksissa tapahtuneisiin muutoksiin.

S5 Suomi osana Ruotsia: Tarkastellaan kehitystä Suomessa 1600–1700-luvuilla.

Historian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 5–6

Oppiaineen tavoitteiden kannalta on tärkeä valita elämyksellisiä ja toiminnallisia työtapoja, esimerkiksi erilaisten lähteiden tutkimista, kerrontaa, draamaa, leikkiä ja pelejä. Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden historian tekstien ja ympäristön lukutaitoa sekä harjoitella tulkintojen tekemistä itsenäisesti ja toisten kanssa. Opiskelussa hankitaan ja käytetään historiallista tietoa erilaisissa oppimisympäristöissä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Historia oppiaineena sopii hyvin integroitavaksi muiden oppiaineiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki historiassa vuosiluokilla 5–6

Historianopetuksessa oppilaita ohjataan tutkivaan opiskelutapaan ja heitä rohkaistaan tekemään tulkintoja, vertailemaan, tekemään johtopäätöksiä ja soveltamaan hankittua tietoa sekä suullisesti että kirjallisesti. Tekstien ymmärtämiseen ohjataan avaamalla teksteissä käytettyjä käsitteitä.

Useat Helsingin saksalaisen koulun oppilaista tulevat monikielisistä perheistä ja taustoista. Suomenkielisen historian opetuksessa pyritään tukemaan suomenkielen kehitystä ja käsitevaraston laajentumista. Toisaalta joitakin keskeisiä ydinkäsitteitä voidaan harjoitella myös saksaksi.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi historiassa vuosiluokalla 6

Historian opetuksessa oppimisen arviointi on oppilasta ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilasta tutkimaan erilaisia historiallisia lähteitä ja tekemään niistä omia tulkintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjalliset ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun kehittämiseen.

Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositolustusta varten opettaja käyttää historian valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppilas on saavuttanut historian tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen

tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan historian tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin lukuvuosiarviointien kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy historian lukuvuosiarviointiin ja siitä muodostettavaan arvosanaan.

Opintojen edistymisen kannalta keskeistä on tutkimisen, toimimisen ja menneisyyteen eläytymisen ohella ankkuroituminen kulttuuriympäristöön, aikaperspektiivin hahmottaminen sekä ihmisen toimijuuden ja historian merkityksen oivaltaminen ihmiskunnan ja oman elämän kannalta nyt ja tulevaisuudessa.

Viidennellä luokalla kirjoitetaan mahdollinen koe vasta kevätlukukaudella. Oppilaita harjaannutetaan kuitenkin kirjallisten vastausten laatimiseen jo syksyn aikana. Viidennen luokan välitodistuksessa historian arvosana muodostuu esimerkiksi vihkoarvioinnista, mahdollisista arvioiduista lisätehtävistä (esim. esitelmät) ja jatkuvasta näytöstä tuntityöskentelyssä. Vuosiarvioinnissa lisänäytöksi otetaan koe tai opettajan harkinnan mukaan jokin vastaava näyttö. Se muodostaa kevään arvioinnista noin puolet. Suullinen osaaminen ja muut arvioitavat suoritukset muodostavat toisen puolen. Keväällä annetun vuositodistuksen historian arvosanassa (vuositodistus) tulee ottaa huomioon myös syksyn suoritustaso. Oppilaan tulee saada ajankohtaista tietoa osaamisensa tasosta ja kehityksestä. Sitä annetaan kannustavassa hengessä opetustilanteissa, mutta myös kirjallisena esimerkiksi kokeiden tai vihkojen korjauksen yhteydessä. Tällöin oppilaan on luontevaa suorittaa myös itsearviointia

Valtakunnalliset kriteerit 6. luokan päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	S1–S5	Oppilas kiinnostuu historiasta tiedonalana ja sen merkityksestä identiteetille.		Motivaation kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.			
Tiedon hankkiminen menneisyydestä							

T2 johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä	S1–S5	Oppilas tunnistaa erilaisia historian lähteitä.	Historian tietolähteiden tunnistaminen	Oppilas tunnistaa joitakin historian lähteitä.	Oppilas antaa esimerkkejä historian alkuperäislähteistä opiskeltavilta aikakausilta.	Oppilas antaa esimerkin, miten alkuperäislähde eroaa toisen käden lähteestä.	Oppilas antaa esimerkkejä, miten alkuperäislähteet eroavat toisen käden lähteistä opiskeltavilla aikakausilla.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinnallisuuden	S1–S5	Oppilas havaitsee historiatiedon tulkinnallisuuden.	Historiatiedon tulkinnallisuuden havaitseminen	Oppilas antaa esimerkkejä historian faktoista.	Oppilas antaa esimerkkejä historian faktoista ja tulkinnoista.	Oppilas tunnistaa, että samasta tapahtumasta tai ilmiöstä voi olla erilaisia tulkintoja.	Oppilas antaa esimerkkejä samaan tapahtumaan tai ilmiöön liittyvistä erilaisista tulkinnoista.
Historian ilmiöiden ymmärtäminen							
T4 auttaa oppilasta ymmärtämään erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä	S1–S5	Oppilas ymmärtää tapoja jakaa historia aikakausiin ja niihin liittyviä käsitteitä.	Kronologian ymmärrys	Oppilas tunnistaa keskeisiä historiaan liittyviä ajan jäsentämismuotoja (vanha aika, keskiaika, uusi aika; esihistoria, historia; eaa, jaa).	Oppilas nimeää keskeisiä historiaan liittyviä ajan jäsentämismuotoja ja sijoittaa eri aikakausien tapahtumia aikajärjestykseen.	Oppilas käyttää keskeisiä historiaan liittyviä ajan jäsentämismuotoja sekä antaa esimerkkejä eri aikakausien yhteiskunnille ominaisista piirteistä.	Oppilas kuvailee asioita, joiden perusteella tehdään historiallisia aikakausijakoja.
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja	S1–S5	Oppilas ymmärtää ihmisen toiminnan motiiveja erilaisissa historiallisissa tilanteissa.	Historiallinen empatia	Oppilas tunnistaa, että ihmisillä on ollut erilaisia motiiveja toiminnalleen.	Oppilas antaa esimerkkejä menneisyyden ihmisten toiminnan motiiveista.	Oppilas asettautuu menneen ajan ihmisen asemaan ja nimeää tämän toiminnan motiiveja.	Oppilas asettautuu menneen ajan ihmisen asemaan ja tarkastelee, miten hänen yhteiskunnallinen asemansa vaikuttaa hänen toimintaansa.

T6 johdattaa oppilasta hahmottamaan erilaisia syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille	S1–S5	Oppilas tunnistaa historiallisille tapahtumille ja ilmiöille syitä ja seurauksia.	Syy- ja seuraussuhteiden hahmottaminen historiassa	Oppilas tunnistaa yksittäisen syyn tai seurauksen menneisyydessä tapahtuneelle asialle.	Oppilas tunnistaa yksittäisen syyn ja siitä johtuvan seurauksen menneisyydessä tapahtuneille asioille.	Oppilas tunnistaa syitä ja seurauksia menneisyydessä tapahtuneille asioille.	Oppilas tunnistaa erilaisia syitä (suoria ja epäsuoria) ja seurauksia (lyhyt- ja pitkäkestoisia) menneisyydessä tapahtuneille asioille.
T7 auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa sekä ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille	S1–S5	Oppilas tunnistaa muutoksia ja niiden merkityksiä eri ihmisille ja ymmärtää, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille.	Muutoksen hahmottaminen	Oppilas tunnistaa asioita, jotka ovat muuttuneet.	Oppilas tunnistaa muutoksia menneisyydessä ja antaa esimerkin muutoksen merkityksestä eri ihmisille.	Oppilas kuvailee esimerkkien avulla, miten muutos ei ole merkinnyt samaa eri ihmisryhmille.	Oppilas antaa esimerkkejä tilanteista, joissa eri ihmisille tai ihmisryhmille muutos ei ole sama asia kuin edistys.
T8 harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan jatkuvuuksia historiassa	S1–S5	Oppilas hahmottaa jatkuvuuksia historiassa.	Jatkuvuuden tunnistaminen	Oppilas tunnistaa jonkin menneisyyden asian näkymisen tässä päivässä.	Oppilas nimeää asioita, joissa näkyy jatkuvuutta aikakaudesta toiseen.	Oppilas kuvailee asioiden jatkuvuutta menneisyydessä.	Oppilas kertoo syitä, miksi jokin asia ei ole muuttunut eri aikoina.
Historiallisen tiedon käyttäminen							
T9 ohjata oppilasta esittämään muutoksille syitä	S1–S5	Oppilas osaa esittää muutokselle syitä.	Syy- ja seuraussuhteen kuvaileminen	Oppilas osoittaa jonkin syyn muutokseen.	Oppilas antaa esimerkkejä muutokseen johtaneista syistä.	Oppilas kuvailee suorien ja epäsuorien syiden vaikutuksia muutokseen.	Oppilas vertailee erilaisten syiden vaikutuksia muutokseen.
T10 ohjata oppilasta selittämään, miten tulkinnot saattavat muuttua uusien lähteiden tai	S1–S5	Oppilas osaa selittää, miten tulkinnot saattavat muuttua uusien lähteiden tai	Tulkintojen selittäminen	Oppilas kertoo esimerkin tilanteesta, josta on erilaisia tulkintoja.	Oppilas selittää yhden esimerkin avulla, miten uudet lähteet saattavat muuttaa historian	Oppilas selittää esimerkkien avulla, miten uudet lähteet ja tarkastelutavat	Oppilas vertailee samasta historian tapahtumasta tai ilmiöstä tehtyjä tulkintoja ja kertoo,

tarkastelutapojen myötä		tarkastelutapojen myötä.			tapahtuman tai ilmiön tulkintaa.	saattavat muuttaa historian tulkintoja.	miten lähteiden valinta vaikuttaa tulkintaan.
T11 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toimintaa	S1–S5	Oppilas selittää ihmisen toiminnan tarkoitusperiä.	Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osoittaa, miten jokin ihmisen toiminnan motiivi näkyy tämän toiminnassa.	Oppilas kuvailee mahdollisia syitä menneisyyden ihmisen toiminnalle.	Oppilas esittää kuvauksen käsiteltävästä asiasta siten, että hän selittää tapahtuman tai ilmiön yksittäisen toimijan kannalta.	Oppilas analysoi ihmisten toiminnan motiiveja ja esittää kuvauksen siitä, miten yhteiskunnallinen asema vaikuttaa ihmisten toimintaan.

Ohjeita taulukon lukemiseen

Taulukkoon on koottu historian 5. ja 6. luokan keskeiset tavoitteet, tarkemmat sisällöt ja menetelmät B-linjalla. Opettajalle jää kuitenkin soveltavaa liikkumavaraa erityisesti menetelmien soveltamisessa. Taulukosta on myös nähtävissä, mitä laaja-alaisen osaamisen alueita voidaan painottaa kussakin tavoite- ja sisältöyhteydessä. Samoin on helposti luettavissa, kuinka tavoitteet kohdentuvat suhteessa kansallisen opetussuunnitelman tavoitteisiin. (T-merkinnät) Koska historian tavoitteet kytkeytyvät voimakkaasti toisiinsa, jätetään tässäkin suhteessa opettajalle pedagogista soveltamisvaltaa. Taulukon tavoitekohdat ovat ehdotuksia luontevista sisältöyhteyksistä. Opettaja huolehtii, että tavoitteita harjoitellaan kattavasti. Ainerajat ylittävät mahdollisuudet kertovat, missä eri oppiaineissa yhteistyö kulloisenkin sisällön tai tavoitteen kohdalla voisi olla luontevinta. Aikamäärät ovat suuntaa antavia.

Laaja-alaisen osaamisen erityisalueet ovat:

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäminen

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Laaja-alaisesta osaamisen tarkemmat kuvaukset löytyvät DSH:n opetussuunnitelman yleisestä osasta.

Tavoitteet	Sisällöt	Aika	Menetelmät	Ainerajat ylittävät mahdollisuudet	Laaja-alainen osaaminen
Oppilas motivoituu kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana tieteenalana. (T1) Oppilas oppii tunnistamaan erilaisia historian lähteitä. (T2) Oppilas tunnistaa muutoksia oman perheen/yhteisön historiassa ja	<u>Omat juuret ja historiallinen tieto</u> oman perheen ja kotiseudun historia historian peruskäsitteitä ja ajan käsitys	10	lähteiden yksinkertaiset tulkinta- ja arviointiharjoitukset muisteluiden, kirjoitusten, esineiden, kuvien, sukupuiden ja rakennetun ympäristön merkitysten tulkitseminen historiallisten kertomusten käyttö kronologian hahmotusta tukevat tehtävät	Ajallisten määreiden ilmaisu, laskeminen ja ymmärtäminen sopivat myös matematiikan opetukseen. äidinkieli (mm. eläytyvän kertomuksien käyttö)	L1 - L7

Tavoitteet	Sisällöt	Aika	Menetelmät	Ainerajat ylittävät mahdollisuudet	Laaja-alainen osaaminen
ymmärtää, kuinka samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille. (T7)					
Oppilas oppii ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja ja osaa esittää muutoksille syitä. (T5, T8, T9) Oppilas ymmärtää arkeologian merkityksen historiallisen tiedon hankkimisen menetelmänä. Oppilas ymmärtää, että ihmisen sivilisaatioiden kehityksellä on	<u>Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty sekä ensimmäiset korkeakulttuurit (vanha aika)</u> teoria maailmankaikkeuden synnystä, dinosaurusten aika ihmisen taipaleen alku esihistoriallisesta ajasta historialliseen aikaan maanviljelyksen kehittyminen, kaupunkien synty, kirjoitustaidon keksimisen	20	kuvalähteiden tutkiminen ja analysointi tekemällä oppiminen (esim. luolamaalauksien tekoa, pyramidien rakentamista tms.) opetuskäynnit (esim. Kansallismuseo) aikajanan piirtäminen oleellisen tiedon hahmottaminen vähemmän oleellisesta esimerkiksi kokoavan taulukon avulla	Maailmankaikkeuden syntyä ja planeettamme olosuhteita on mahdollista käsitellä ainerajat ylittäen esim. maantiedon opetuksessa. Evoluutioteorian perusteiden oppiminen voi saada tukea biologian opetuksesta. Visuaalisten tehtävät sopivat hyvin esimerkiksi kuvaamataidon opetuksen osaksi.	L1 - L2, L4 - L5, L7

Tavoitteet	Sisällöt	Aika	Menetelmät	Ainerajat ylittävät mahdollisuudet	Laaja-alainen osaaminen
ollut merkittävä vaikutus planeettamme muiden elollisten elämään. (T11)	vaikutukset ihmisten elämään keskeisenä esimerkkinä muinaisista korkeakulttuureista: Egypti esihistoriallinen aika Suomessa Mistä suomalaiset tulivat ja keitä he olivat? kivikauden ihmisten elinolot ja niissä tapahtuneet muutokset pronssin, raudan ja maanviljelyn käyttöönoton seurauksena yhteydet maailmalle kasvavat: viikingit,				

Tavoitteet	Sisällöt	Aika	Menetelmät	Ainerajat ylittävät mahdollisuudet	Laaja-alainen osaaminen
	kaupankäynti ja kristinuskon varhaiset vaikutukset				
historian tapahtumien ja ilmiöiden syy- ja seuraussuhteiden hahmottamisen harjoittelua (T9) Oppilas kiinnostuu historiasta eurooppalaista identiteettiä rakentavana oppiaineena. Historiatiedon tulkinnallisuuden havaitseminen (T3)	<u>Antiikin perintö</u> kreikkalais-hellenistinen maailman maantieteelliset reunaehdot, uskonto ja kulttuuri Aleksanteri Suuren valtakunta ja hellenismi erityinen painotus: ateenalaisen demokratian synty Roman kehittyminen maailmanmahdiksi Roman muutos tasavallasta monarkiaan	30	käsitekartan lukeminen ja laatiminen tutustuminen historiallisiin karttoihin, mm. digimateriaalit monipuoliset taidehistorian materiaalit kuva-analyysin lähteinä Aihealue on luonteva erilaisille ryhmätyömahdollisuuksille tai esitelmille.	Kristinuskon varhaisvaiheiden käsittelyssä ainerajat ylittävä opetus onnistuu esimerkiksi uskonnon ja elämänkatsomustiedon kanssa.	L1 - L2, L6 - L7

Tavoitteet	Sisällöt	Aika	Menetelmät	Ainerajat ylittävät mahdollisuudet	Laaja-alainen osaaminen
	roomalainen elämänmuoto ja kulttuuri kristinuskon leviäminen Rooman tuho ja Bysantti antiikin ajan heijastumat nykypäivässä				
Oppilas ymmärtää erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä oppii käyttämään niihin liittyviä käsitteitä. (T4) historian syy-seuraussuhteiden havaitsemisen vahvistaminen (T6)	<u>Keskiaika</u> Perehdytään keskiaikaiseen maailmankuvaan ja elämänmuotoon. idän ja lännen kulttuuriset yhtäläisyydet ja eroavaisuudet feodaalijärjestelmä	20	lähteiden tulkintaharjoitusten syventäminen (esim. kansantarinat ja niiden käyttö historiallisina lähteinä) erilaiset eläytymistehtävät historiallisen empatian vahvistamiseksi kartat, grafiikat		L1 - L2, L4

Tavoitteet	Sisällöt	Aika	Menetelmät	Ainerajat ylittävät mahdollisuudet	Laaja-alainen osaaminen
Oppilas hahmottaa Suomen varhaiset kulttuurilliset ja taloudelliset yhteydet Keski-Eurooppaan. (T7)	Erityisenä painopisteenä voidaan pitää keskieurooppalaisen alueen, erityisesti sen saksalaisten osien tarkastelua: kuninkaat, keisarit ja paavit, kylät, linnat ja kirkot Hansaliitto ja keskiajan kauppa Suomi liitetään osaksi Ruotsia				
historian tapahtumien syiden ja seurausten hahmottaminen (T6) eläytyminen menneisyyden ihmisen elämään ja ratkaisuihin	<u>Uuden ajan murrosvaihe</u> Tutustutaan tieteessä, taiteessa ja ihmisten uskomuksissa tapahtuneisiin muutoksiin.	20	lähdeharjoituksissa erityisesti kuvalähteet eläytyminen esim. elokuvan kautta maailmankuvan käsite	esim. luonnontieteet, kuvaamataito, uskonto/et, äidinkieli	L1 - L2, L4

Tavoitteet	Sisällöt	Aika	Menetelmät	Ainerajat ylittävät mahdollisuudet	Laaja-alainen osaaminen
	renessanssi, uskonpuhdistus, tieteen läpimurrot ja löytöretket Uuden ajan murros käsitellään kattavasti myös Suomen historian osalta. Vaasa-suvun vaiheet, erityisesti Kustaa Vaasan aika, Mikael Agricola ja tämän yhteydet saksalaiseen maailmaan, suomen kirjakielen kehitys				
muutoksien ja niiden syiden ymmärtäminen (T7, T9) Oppilas ohjautuu ymmärtämään, miten tulkinnat saattavat muuttua uusien lähteiden tai	<u>Itsevaltiuden aika ja Suomi osana Ruotsia 1600- ja 1700-luvuilla</u> itsevaltiuden aika ja kansallisvaltioiden synty Ruotsi pohjoisena suurvaltana	20	kartastotehtävät, eläytymiskirjoitelmat, pedagoginen draama, pelit	Ruotsin opetus, esim. projekteissa, joissa tutustutaan Helsingin menneisyyteen	L1-L2, L4 - L5

Tavoitteet	Sisällöt	Aika	Menetelmät	Ainerajat ylittävät mahdollisuudet	Laaja-alainen osaaminen
tarkastelutapojen myötä. (T10)	suomalaiset suurvallan alamaisina säätävyyden ja hyödyn aika Suomenlinnan rakentaminen valistunut itsevaltiutus, erityisesti Kustaa III:n aika				
	jonkin Euroopan ulkopuolisen kulttuurin lähempi tarkastelu. Esim. Kiina tai Etelä-Amerikan intiaanikulttuurit	10	aikataulun sallien ryhmätyö tai esitelmä		
	Kokeeseen valmistautuminen, sen kirjoittaminen ja palauttaminen	10 (5. ja 6. luokka)	Vihkotyöskentelyä painotetaan molempien vuosiluokkien ajan.		
	Mahdolliset opintoretket ja täydentävät projektit	5			
		Yht. 145			

Vuosiluokat 7–9

Oppiaineen tehtävä

Historian opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden historiatietoisuutta ja kulttuurien tuntemusta sekä kannustaa heitä omaksumaan vastuullisen kansalaisuuden periaatteet. Menneisyyttä koskevan tiedon avulla oppilaita ohjataan ymmärtämään nykyisyyteen johtanutta kehitystä, henkisen ja aineellisen työn arvoa sekä pohtimaan tulevaisuuden valintoja. Oppilaita ohjataan näkemään yksilön merkitys historiallisena toimijana sekä oivaltamaan toiminnan taustalla esiintyviä tekijöitä ja ihmisten motiiveja. Tarkoituksena on tukea oppilaiden identiteetin rakentumista sekä edistää heidän kasvuaan aktiivisiksi ja erilaisuutta ymmärtäviksi yhteiskunnan jäseniksi.

Historianopetuksessa oppilaat paneutuvat erilaisten toimijoiden tuottaman tiedon kriittiseen käsittelyyn ja historiallisen lähdeaineiston ulottuvuuksiin. Opetuksessa syvennyttään lisäksi historian tutkimuksen lähtökohtaan, jonka mukaan menneestä pyritään muodostamaan mahdollisimman luotettava kuva saatavilla olevan todistusaineiston perusteella. Opetuksen tavoitteena on kehittää historian tekstitaitoja: taitoa lukea ja analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä sekä tehdä päteviä tulkintoja niiden tarkoituksesta ja merkityksestä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään historiatiedon tulkinnallisuutta ja moniperspektiivisyyttä sekä selittämään historiallisessa kehityksessä ilmenevää muutosta ja jatkuvuutta. Historianopetus auttaa oppilaita tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja, arvojännitteitä ja niissä tapahtuneita muutoksia eri aikoina.

Vuosiluokilla 7–9 historian opetuksen tehtävänä on syventää oppilaiden käsitystä historiallisen tiedon luonteesta. Opetus tukee oppilaiden oman identiteetin kehittymistä ja perehdyttää kulttuurien vaikutuksiin yksilöihin ja yhteiskuntiin. Opetuksessa korostetaan vuorovaikutuksellisia ja tutkimuksellisia työtapoja.

Historian opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Opetushallitus määrittelee historian opetukselle seuraavat tavoitteet (T1–T12). Niiden lisäksi Helsingin saksalaisella koululla on omia oppiaineeseen liittyviä tavoitteita, jotka löytyvät tämän historian opetussuunnitelman johdannosta ja taulukosta.

Merkitys, arvot ja asenteet

T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena

Tiedon hankkiminen menneisyydestä

T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa erilaisista ikätasolle sopivista lähteistä sekä arvioimaan niiden luotettavuutta

T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa

T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille

T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta

Historiallisen tiedon käyttäminen

T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen

T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä

T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta.

T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta

T12 ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla

Historian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista. Keskeisissä sisältöalueissa kiinnitetään huomio oman perheen, paikkakunnan ja lähialueen historiaan soveltuvissa kohdissa. Sisältöalueet voidaan käsitellä joko kronologisesti tai temaattisesti.

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys: Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa.

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa: Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan.

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan: Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen.

S4 Suurten sotien aika: Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikkeisiin kuten holokaustiin ja muihin kansanvainoihin sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen: Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria.

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret: Syvennytään kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

Saksan sekä Suomen historia 1800- ja 1900-luvuilla ovat 7–9 -luokkien historian opetuksen erityisiä sisällöllisiä painopisteitä. Saksalaisen koulun keskeinen sijainti Helsingin ydinkeskustassa kannustaa historiallisen ympäristön hyödyntämisen opetuksessa. Erilaisia opintokäyntejä ja museovierailuja pyritään järjestämään mahdollisuuksien mukaan. Oppilaita kannustetaan tutustumaan myös itsenäisesti lähiympäristönsä historiallisiin kohteisiin.

Ajankohtaisten tapahtumien historiallisia juuria tarkastelemalla liitetään opiskeltavat sisällöt yhteiskuntaopin keskeisiin käsitteisiin. Oppiaineiden tavoitteiden kannalta keskeistä on korostaa tutkimuksellisia työtapoja, esimerkiksi erilaisten ikätasolle sopivien ensi- ja toisen käden lähteiden tutkimista sekä avoimien

oppimisympäristöjen käyttöä historiallisissa tutkimustehtävissä. Tavoitteena on kannustaa oppilaita omien tulkintojen tekemiseen ja eriävien tulkintojen arvioimiseen.

Oppilaita innostetaan hankkimaan tietoa koulun ulkopuolisesta historiakulttuurista, kuten peleistä, elokuvista ja kirjallisuudesta, sekä kehittämään historiallisen ajattelun taitojaan ja kriittistä arviointikykyään niiden avulla.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki historiassa vuosiluokilla 7–9

Historian opiskelussa rohkaistaan monipuoliseen havainnointiin, kommunikointiin, tekstin ja puheen tuottamiseen ja tulkintaan sekä draaman ja kuvallisen ilmaisun käyttöön. Tarvittaessa erilaisten tekstien ymmärtämiseen ohjataan yksinkertaistamalla tekstejä ja avaamalla tekstissä käytettyjä käsitteitä.

Jotkut historianopetuksessa käytetyt käsitteet (esimerkiksi yhteiskunta ja demokratia) ovat sellaisia, joiden ymmärtämistä syvennetään koko peruskoulun ajan oppilaan siirtyessä konkreettisesta ajattelusta käsitteelliseen ajatteluun.

Oppilaan oppimisen arviointi historiassa vuosiluokilla 7–9

Historian opetuksessa palautteella pyritään rohkaisemaan oppilaita omiin tulkintoihin ja näkemystensä argumentointiin. Kirjallisten tehtävien ohella arvioinnissa on otettava huomioon oppilaiden monimuotoiset työskentelyn ja tuottamisen tavat. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun hallintaan.

Kokeita pidetään yleensä yksi lukukaudessa. Arviointi voi perustua pelkkään kokeeseen ainoastaan perustellussa poikkeustapauksessa. Harkintansa mukaan opettaja voi korvata kokeen jollakin vastaavalla arvioitavalla työllä. Oppilaita harjaannutetaan myös itse arvioimaan oman oppimisensa edistymistä. Osallistuminen yhteisiin opetuskeskusteluihin on osa jatkuvaa näyttöä.

Päätösarviointi

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona historian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun

päätyessä saavuttanut historian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt historian tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarviointin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on historian tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet tietyn arvosanan mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy historian päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Merkitys, arvot ja asenteet							
T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	S1–S6	Oppilas kiinnostuu historiasta tiedonalana ja sen merkityksestä identiteetille.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
Tiedon hankkiminen menneisyydestä							
T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa sekä arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta	S1–S6	Oppilas oppii hankkimaan historiallista tietoa ja arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta sekä	Historiatiedon hankkiminen ja lähteiden tulkinnallisuuden ymmärtäminen	Oppilas löytää ohjatusti historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää	Oppilas hankkii historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää tietoa erilaisista lähteistä sekä	Oppilas hankkii historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää tietoa erilaisista	Oppilas käyttää erilaisia lähteitä ja erottaa tutkittavaan ilmiöön liittyvät

T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin	S1–S6	ymmärtämään, että historiallista tietoa voi tulkita eri tavoin.		informaatiota hänelle annetusta lähteestä. Oppilas tunnistaa opettajan ohjaamana, että samasta ilmiöstä tai lähteestä esiintyy erilaisia tulkintoja.	tunnistaa lähteiden luotettavuudessa ja esitetyissä tulkinnoissa eroja.	lähteistä sekä erottelee vähemmän ja enemmän luotettavia lähteitä ja tulkintoja toisistaan.	lähteet muista lähteistä. Oppilas selittää, miten samoista lähteistä voi tehdä erilaisia tulkintoja, ja arvioi tulkintojen mahdollisia puutteita.
Historian ilmiöiden ymmärtäminen							
T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä	S1–S6	Oppilas oppii ymmärtämään historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä.	Kronologian ymmärtäminen	Oppilas tunnistaa historian keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja pystyy opettajan ohjaamana suhteuttamaan ne ajallisesti toisiinsa.	Oppilas muistaa menneisyyteen liittyviä keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja antaa joitain esimerkkejä tarkasteltavana olevalle historialliselle ajanjaksolle ominaisista piirteistä.	Oppilas käyttää menneisyyteen liittyviä keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja kuvaa tarkasteltavana olevalle historialliselle ajanjaksolle ominaisia piirteitä.	Oppilas jäsentää historiallisten tapahtumien, ilmiöiden ja ajanjaksojen aikajärjestyksen ja ajallisia yhteyksiä. Oppilas käyttää aikaan liittyviä käsitteitä ja erittelee historian

							keskeisiin ajanjaksoihin liittyviä tapahtumia, henkilöitä ja ilmiöitä.
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päättösentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa	S1–S6	Oppilas oppii ymmärtämään ihmisen toimintaa ja päättösentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa.	Historiallinen empatia	Oppilas tunnistaa, että ihmisillä on ollut erilaisia motiiveja toiminnalleen.	Oppilas tunnistaa, miten ihmisten sosiaalinen ja yhteiskunnallinen asema vaikuttavat heidän tekojensa motiiveihin.	Oppilas tulkitsee ihmisten toiminnan tarkoituksperiä ja erittelee, miten ihmisten sosiaalinen ja yhteiskunnallinen asema tai historiallinen konteksti vaikuttavat hänen toimintaansa.	Oppilas asettautuu menneen ajan ihmisen asemaan, arvioi hänen toimintansa motiiveja sekä tarkastelee sitä, miten hänen sosiaalinen tai yhteiskunnallinen asemansa tai historiallinen konteksti vaikuttavat hänen toimintaansa.
T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille	S1–S6	Oppilas oppii arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille sekä	Syy- seuraussuhteiden ymmärtäminen historiassa sekä muutoksen ja	Oppilas tunnistaa menneisyydestä asioita, jotka ovat muuttuneet tai	Oppilas tunnistaa, että historiassa selittäminen perustuu toimijoiden	Oppilas ymmärtää, että historiassa selittäminen perustuu	Oppilas erottelee historiallisia tapahtumia tai ilmiöitä selittävät keskeiset tekijät

T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta	S1–S6	analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta.	jatkuvuuden ymmärtäminen	pysyneet muuttumattomina. Oppilas nimeää muutokselle tai muuttumattomuudelle jonkin yksittäisen syyn.	tarkoituserien analysointiin. Oppilas tunnistaa syitä ja seurauksia historiallisille tapahtumille ja ilmiöille. Oppilas selittää yksilöllisesti ohjeistettuna, miksi joillain elämäalueilla toimittiin ennen toisin kuin nykyään.	toimijoiden tarkoituserien analysointiin. Oppilas ymmärtää, että historiallisilla tapahtumilla ja ilmiöillä on erilaisia syitä ja seurauksia, ja antaa niistä esimerkkejä. Oppilas erittelee, miksi joillain elämäalueilla toimittiin ennen toisin tai samoin kuin nykyään.	vähemmän tärkeistä ja analysoi historiallisten tapahtumien syitä ja seurauksia (kuten välittömien ja pitkäkestoisten syiden merkitystä). Oppilas arvioi, miksi joillain elämäalueilla toimittiin ennen samoin tai toisin kuin nykyään ja miten tapahtuman tai ilmiön seuraukset vaikuttivat eri lailla eri asemassa oleviin ihmisiin ja ihmisryhmiin.
---	-------	--	--------------------------	---	--	--	---

Historiallisen tiedon käyttäminen							
T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen	S1–S6	Oppilas rohkaistuu tulkintojen tekemiseen.		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>			
T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä	S1–S6	Oppilas oppii selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä.	Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osoittaa ohjatusti, miten ihmisen toiminnan motiivi näkyy jossain historian tapahtumassa tai ilmiössä.	Oppilas kuvailee, miten ihmisten taustat vaikuttavat heidän toimintansa motiiveihin.	Oppilas esittää päätelmän, miten ihmisten taustat vaikuttavat heidän toimintansa motiiveihin.	Oppilas selittää ihmisen toiminnan motiiveja sekä sitä, miten ihmisten taustat ja historiallinen konteksti vaikuttavat niihin.
T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta	S1–S6	Oppilas oppii selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa, ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta.	Historiallisten tulkintojen selittäminen ja niiden luotettavuuden arvioiminen	Oppilas antaa ohjatusti jonkin esimerkin siitä, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen.	Oppilas kuvailee, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen ja antaa esimerkkejä tulkintoihin sisältyvästä puolueellisuudesta.	Oppilas kuvailee, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen ja erittelee tulkintoihin sisältyvää puolueellisuutta.	Oppilas selittää, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen ja miten lähteiden tulkitsijan tausta voi vaikuttaa tulkinnan luotettavuuteen.

T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta	S1–S6	Oppilas oppii käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan niiden pohjalta oman perustellun tulkintansa.	Historian tietolähteiden käyttäminen ja historiatiedon tuottaminen	Oppilas vastaa ohjatusti menneisyyttä koskeviin kysymyksiin hänelle annetun tietolähteen pohjalta. Oppilas muodostaa opettajan ohjaamana jostain lähteestä tulkinnan.	Oppilas esittää jonkin tulkinnan hyödyntäen käytössään olevia lähteitä.	Oppilas vastaa menneisyyttä koskeviin kysymyksiin tulkitsemalla erilaisista lähteistä saamaansa informaatiota. Oppilas esittää historian tapahtumista tai ilmiöistä omia perusteltuja tulkintoja.	Oppilas tulkitsee erilaisia historiallisen tiedon lähteitä. Oppilas esittää historian tapahtumista tai ilmiöistä omia perusteltuja tulkintoja osoittaen tunnistavansa tulkintoihinsa liittyvän virhetulkinnan mahdollisuuden.
T12 ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla	S1–S6	Oppilas oppii arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla.	Historiatietoisuuden hyödyntäminen	Oppilas osoittaa ohjatusti, miten historiaa käytetään nykyisyyden selittämisessä.	Oppilas kuvailee, miten historiaa käytetään nykyisyyden selittämisessä.	Oppilas kuvailee, miten historiatiedolla voidaan perustella jokin tulevaisuuden valinta.	Oppilas esittää arvion siitä, miten tulkinnat menneisyydestä vaikuttavat ihmisten tulevaisuuden

							odotuksiin ja valintoihin.
--	--	--	--	--	--	--	-------------------------------

Ohjeita taulukon lukemiseen

Taulukkoon on koottu historian 7 - 9 -luokkien keskeiset tavoitteet, sisällöt ja menetelmät B-linjalla. Esitystapa jättää kuitenkin opettajalle soveltavaa liikkumavaraa esimerkiksi menetelmien suhteen. Kaikkea ei myöskään tarvitse käsitellä taulukon esittämässä järjestyksessä. Aika-arviot ovat suuntaa antavia. Taulukosta on myös nähtävissä, mitä laaja-alaisen osaamisen alueita on mahdollista huomioida kussakin tavoite- ja sisältöyhteydessä. Samoin on helposti luettavissa, kuinka tavoitteet kohdentuvat suhteessa kansallisen opetussuunnitelman tavoitteisiin (T-merkinnät). Nämä tavoitteet linkittyvät kuitenkin historiassa voimakkaasti yhteen, jolloin niiden tarkka erottelu toisistaan on usein mahdotonta. Opettaja huolehtii, että kaikkia tavoitteita harjaannutetaan luontevissa kohdin. Taulukon t-merkinnät ovat ehdotuksia siitä, missä kohdissa harjaannuttaminen on luontevaa, mutta opettajalle jää aina pedagoginen soveltamisen mahdollisuus.

Ainerajat ylittävät mahdollisuudet kertovat, missä eri oppiaineissa yhteistyö voisi kulloisenkin sisällön kohdalla olla luontevaa. Laaja-alaisen osaamisen erityisalueet on esitelty tarkemmin historian ainekohtaisen opetussuunnitelman alussa sekä opetussuunnitelman yleisessä osassa.

Tavoitteet	Sisällöt	Aika	Menetelmät	Ainerajat ylittävät mahdollisuudet	Laaja-alainen osaaminen
Oppilas osaa kuvata ihmisen elämään oleellisesti vaikuttaneita	<u>Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys</u>	10	kuva-analyysi, eläytyminen esim. tarinan	Äidinkieli, et	L1 - L4

Tavoitteet	Sisällöt	Aika	Menetelmät	Ainerajat ylittävät mahdollisuudet	Laaja-alainen osaaminen
muutoksia. (T2, T3, T5, T7)	teollistuminen ja sen vaikutukset ihmisten elämään kaupungistuminen elämää 1800-luvun Suomessa				
Oppilas harjaantuu tulkintojen tekemisessä. (T3, T8) syyseuraussuhteiden hahmottamisen vahvistuminen (T5, T6)	<u>Ihmiset muuttavat maailmaa</u> 1800-luvun keskeiset valtiolliset muutokset ja kansallisuusaatteen vaikutukset Euroopassa, Suomen autonominen asema imperialismin aika, Afrikan, Kiinan ja Japanin kehityslinjoja* Yhdysvallat laajenee suurvallaksi	20	lähteiden tulkintaharjoitukset opetuskeskustelut historiallisten karttojen käyttäminen esitelmien pitäminen	maantieto	L1 - L2, L5, L7
Oman kulttuuri-identiteetin vahvistuminen (T1) Ihmisen tarkoituksien	<u>Suomea luodaan rakennetaan ja puolustetaan</u>	25	lähteiden vertailu ja oman mielipiteen muodostaminen niiden pohjalta	äidinkieli, vieraiden kielten opetus	L1 - L2, L4, L7

Tavoitteet	Sisällöt	Aika	Menetelmät	Ainerajat ylittävät mahdollisuudet	Laaja-alainen osaaminen
ymmärtämisen kehittyminen (T9) historiallisen tiedon hankinta (T2) historiallisen tiedon luotettavuuden arviointi (T9, T10, T11)	kansallinen herääminen Suomessa Suomen venäläistäminen ja se vastustus Venäjän keisarikunnan luhistumisen syyt ja seuraukset suomalaisen sääty-yhteiskunnan mureneminen ja kansanvallan synty Suomen itsenäistyminen ja sisällissota nuoren Suomen alkutaival				
Empatiataidon kehittyminen menneisyyden ihmisten asemaan eläytymisen kautta (T1, T2, T3, T5, T9) Syyseuraussuhteiden hahmottaminen harjaantuu (T5, T6, T11)	<u>Suurten sotien aika ja jakautunut maailma sodan jälkeen</u> ensimmäisen maailmansodan syyt ja seuraukset laman ja totalitarismin aika maailmansotien välissä	40	opetuskeskustelut kuva- ja filmimateriaalin käyttö ja tulkinta miellekarttojen käyttö erilaiset graafiset esitystavat eläytymistehtävät	äidinkieli, et	L1 - L7

Tavoitteet	Sisällöt	Aika	Menetelmät	Ainerajat ylittävät mahdollisuudet	Laaja-alainen osaaminen
Oppilas osaa pohtia tulevaisuuden vaihtoehtoja historiallista muutosta koskevan tiedon kautta. (T8, T12)	elämää demokratiassa ja diktatuureissa toisen maailmansodan taustat, tapahtumat ja välittömät seuraukset Suomessa ja muualla maailmassa holokausti YK ja ihmisoikeuksien edistäminen kylmän sodan asetelmat				
Oppilas ymmärtää ihmisen elämään, toimintaan ja päätöksentekoon oleellisesti vaikuttaneita muutoksia. (T4, T5, T6, T10)	<u>Suomi kylmässä sodassa</u> Suomen poliittinen historia toisen maailmansodan jälkeen	15	lähdeharjoitukset, dokumenttiorjelmat,	Joitakin käsitteitä on mahdollista käsitellä tässä yhteydessä siten, että yhteiskuntaopissa riittää lyhyt kertaus. (esim. presidentti, hallitus tms.)	L1 -L4, L6 - L7

Tavoitteet	Sisällöt	Aika	Menetelmät	Aineraajat ylittävät mahdollisuudet	Laaja-alainen osaaminen
oppilaan identiteetin rakentumisen tukeminen (T1, T7)	<u>Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen</u> arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria elinkeinorakenteen muutos ja sen vaikutukset ihmisten elämään	15	ryhmä- ja paneelikeskustelut	äidinkieli	L1 - L7
historia-aineen tavoitteiden yleinen syventäminen	<u>Nykyisen maailmanpolitiikan juuret</u> Syvennyttään kehittyvien ja kehittyneiden maiden yhteiseen historiaan. uudenlaisten poliittisten jännitteiden synty ja ratkaisut maailmassa	20	ryhmätyöt, ilmiöpohjainen oppiminen	maantieto, uskonto, et	L1 - L7
		145 tuntia			

Osa käytössä olevista oppitunneista varataan opintokäynteihin ja kokeisiin sekä esitelmien valmistelemiseen.